

Forældresamarbejde set fra barnets perspektiv

Ida Schwartz 2011

Program

1. Grundforståelser i forældresamarbejde
2. Lovgivning – Barnets Reform
3. Forældresamarbejde set ud fra børn og unges perspektiver
4. Organisering af forældresamarbejde

Ida Schwartz 2011

GRUNDFORSTÅELSER I FORÆLDRESAMARBEJDE

Et dilemma

- Støtte til børn og unge med særlige behov skal tage udgangspunkt i børnenes bedste
- eller i forældres rettigheder og ønsker

Forældresamarbejde set fra børnenes perspektiver

Overskride dilemma:

- Forældresamarbejde skal virke i børns og unges liv
- Forældresamarbejde med udgangspunkt i det fælles tredje – at støtte børns og unges udvikling og sociale deltagelse i deres hverdagsliv og livsforløb

Syn på forældre historisk set

Forældre i sociale vanskeligheder

- Fjernelse af børn fra et umoralsk miljø – opdragelse langt fra hjemmet
- Behandlingssyn: Børn arver forældres psykologiske problemer og må behandles afskilt fra dem
- Forældre har betydning i deres børns liv her og nu og i et livsperspektiv
- **Forældre til børn og voksne med handicap**
- Livslangt ophold på centralinstitutioner – aflevere sit barn
- Behandlingssyn: forældre vil ikke give slip – symbiose
- Forældre har betydning for børn med handicap og i forhold til deres voksne børn med handicap

Dimensioner i anerkendelse

- **anerkendelse som forældre**

Betydningen af at professionelle anerkender forældre som forældre, og inddrager dem som vigtige personer i børn og unges liv, der har viden om og perspektiver på børnenes situation.

Dimensioner i anerkendelse

- **anerkendelse som forældre**

Betydningen af at professionelle anerkender forældre som forældre, og inddrager dem som vigtige personer i børn og unges liv, der har viden om og perspektiver på børnenes situation.

- **anerkendelse af juridiske rettigheder**

Betydningen af at professionelle anerkender forældres juridiske rettigheder, og informerer og vejleder forældre i at gøre brug heraf.

Dimensioner i anerkendelse

- **anerkendelse som forældre**

Betydningen af at professionelle anerkender forældre som forældre, og inddrager dem som vigtige personer i børn og unges liv, der har viden om og perspektiver på børnenes situation.

- **anerkendelse af juridiske rettigheder**

Betydningen af at professionelle anerkender forældres juridiske rettigheder, og informerer og vejleder forældre i at gøre brug heraf.

- **anerkendelse gennem mulighed for at deltage og bidrage**

Betydningen af at professionelle anerkender at forældre og børns liv er forbundne. Det er derfor vigtigt at organisere forældresamarbejdet, således at forældre og børn kan tage del i hinandens liv. Det indebærer muligheder for, at forældre kan være forældre i praksis og tage del i omsorgen for deres børn, så meget de magter og således, som det giver mening for barnet eller den unge.

Opgør med dogmer

Social arv

At børns og unges problemer skyldes deres forældre eller -
mange komplekse forhold spiller ind og skaber en vanskelig livssituation. Professionelle praksisser har også stor betydning fx forvaltningsmæssige indsatser, daginstitution og skole

Fjernelse

Tænkning i at børn og unge skal beskyttes mod deres forældre, som om de kan tildeles et helt nyt liv eller –

tænke at børn og unge lever et sammensat liv mellem hjem og bosted. Fokus på håndtering af loyalitetskonflikter, savn og oplevelse af at have rødder i flere steder.

En sammenhængende indsats

Støtte til forældre betyder en ringere indsats til børn og unge eller omsorg for børn gennem omsorg for deres forældre. Forældre og børn er i samme ulykkelige situation og hvad vi gør for forældre, gør vi også for deres børn og omvendt.

Personlighedsmæssige skader

Abstrakte kategoriseringer af børns og forældres personlighed, hjælper os til at forstå årsagen til deres handlemåder eller – børn og forældres handlemåder er begrundede i deres oplevelse af deres livsbetingelser. Det er muligt at udforske menneskers handlegrunde sammen med dem. (Børne-, unge- og forældreperspektiver).

Forældreevne?

Enten kan man være forældre eller også kan man ikke eller –

at tænke, at der er forskel på, hvad man kan alene og hvad man kan sammen med andre, og at man kan være forælder på mange måder. Professionelles organiseringer af forældres deltagelsesmuligheder har stor betydning.

Opgør med isoleret behandlingstænkning

Børns problemer kan behandles isoleret fra resten af familien, hvorefter barnet hjemgives eller –

Børns problemer må ses i deres familiemæssige kontekst.

Skabe kontinuitet og sammenhæng i børns liv gennem forældresamarbejde og se betydningen i at forældre udvikler sig sammen med deres børn

Tætte relationer

Pædagoger skal erstatte forældre og skabe tætte og stabile relationer til børn og unge eller

-

forældre kan ikke erstattes, men professionelle kan supplere. I stedet for at tænke i adskillelse tænke i sammenhæng i børn og unges liv gennem samarbejde med deres forældre og en bred understøttelse af relationer i de unges liv.

Ida Schwartz 2011

LOVGIVNING – BARNETS REFORM

§ 46

Formålet med at yde støtte til børn og unge, der har et særligt behov herfor, er at sikre, at disse børn og unge kan opnå de samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende. Støtten skal ydes med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste og skal have til formål at...

Understøtte familiemæssige relationer

- 1) sikre kontinuitet i opvæksten og et trygt omsorgsmiljø, der tilbyder nære og stabile relationer til voksne, bl.a. ved at understøtte barnets eller den unges familiemæssige relationer og øvrige netværk,

Bakke op om udvikling og trivsel i børnenes hverdagsliv

- 2) sikre barnets eller den unges muligheder for personlig udvikling og opbygning af kompetencer til at indgå i sociale relationer og netværk,
- 3) understøtte barnets eller den unges skolegang og mulighed for at gennemføre en uddannelse,
- 4) fremme barnets eller den unges sundhed og trivsel og
- 5) forberede barnet eller den unge til et selvstændigt voksenliv.

Løsning af problemer i et samarbejde

Stk. 2. Støtten skal være tidlig og helhedsorienteret, så problemer så vidt muligt kan forebygges og afhjælpes i hjemmet eller i det nære miljø. Støtten skal i hvert enkelt tilfælde tilrettelægges på baggrund af en konkret vurdering af det enkelte barns eller den enkelte unges og familiens forhold.

Stk. 3. Støtten skal bygge på barnets eller den unges egne ressourcer, og barnets eller den unges synspunkter skal altid inddrages med passende vægt i overensstemmelse med alder og modenhed. Barnets eller den unges vanskeligheder skal så vidt muligt løses i samarbejde med familien og med dennes medvirken. Hvis dette ikke er muligt, skal foranstaltningens baggrund, formål og indhold tydeliggøres for forældremyndighedsindehaveren og for barnet eller den unge.

§ 54 Støtte til forældre

»Stk. 2. Under barnets eller den unges anbringelse uden for hjemmet efter § 52, stk. 3, nr. 7, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om støtte til forældrene efter stk. 1, efter § 52, stk. 3, eller efter anden lovgivning. Støtten skal så vidt muligt medvirke til at løse de problemer, som har været årsag til anbringelsen med henblik på at støtte forældrene i at varetage omsorgen for barnet eller den unge ved en eventuel hjemgivelse eller i samvær med barnet eller den unge under anbringelsen. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte en særskilt plan for støtten til forældrene.«

Barnets Reform

- løse børnenes vanskeligheder sammen med forældre
- understøtte kontinuiteten i børn og unges relationer til familie og netværk
- støtte forældre i at bearbejde de problemstillinger, der har ligget til grund for anbringelsen med henblik på hjemgivelse
- støtte forældres muligheder for at bidrage konstruktivt til deres børns udvikling og trivsel under opholdet udenfor hjemmet

Ida Schwartz 2011

FORÆLDRESAMARBEJDE SET UD FRA BØRN OG UNGES PERSPEKTIVER

Dilemmaer og konflikter i et ungeperspektiv

En case - om ikke at ville bo hjemme og samtidig savne sine forældre helt vildt

Forældres betydning

Laura: *"Man skal stadig have kontakt med sine forældre og sin familie. (...) og ikke skændes med voksne og sådan noget. (...) Heller ikke med sine forældre."*

Ida: *"Heller ikke med sine forældre. Det gør ondt værre?"*

Laura: *"Ja, det gør meget ondt. Det gør så ondt, at man lige har lyst til at hyle totalt og ikke kan klare det (med stille stemme). Nogle gange kan man ikke klare det specielt godt."*

Pointer i Lauras udsagn

- Børn og unge savner deres forældre, selvom de ikke ønsker at være en del af deres livsstil
- Forældre har betydning og konflikter gør ondt
- Et børneliv på tværs af livssammenhænge – hjem og bosted
- Forældre er forældre uanset børnenes bosted

Børn og unges livsperspektiv

- *"Robin: "Institutionerne i dag mangler det der med at samarbejde med forældrene. Jeg synes, man glemmer den del ... Problemet er, at bagefter – hvis der ikke har været noget samarbejde med familien, og man ikke har set familien særligt meget, så står man pludselig i et tomrum, når man kommer ud fra institutionen. Man kan sige, at det var en dårlig familie. Ja, det var den måske. Men i forhold til slet ikke at have noget, så kunne det måske være, at man kunne bruge lidt af familien. Så havde man en eller anden form for netværk.""* (Andersen, et al., 2005) (305).

At holde af flere voksne og høre til flere steder

- *”Joan: Det er rigtig vigtigt at plejeforældrene og de rigtige forældre på en måde er gode venner og kan snakke om det, der er. Jeg har på fornemmelsen, at plejeforældrene og de biologiske forældre i mange situationer ikke så godt kan lide hinanden. Det bliver ret strengt for barnet at høre på i længden... Så jeg tror at det er vigtigt at de har et godt forhold til hinanden. Opdrager barnet sammen på en eller anden måde” (Andersen, et al., 2005)(299).*

En byrde fra børnenes skuldre

- *“Karen: Der kunne måske være tilbagemeldinger til barnet om forældrene, så det vidste, at i hvert fald en sagsbehandler gik ind og holdt kontakten til familien – og **gjorde** det! - og ad den vej fratog barnet det ansvar overhovedet at skulle tænke på, hvordan det stod til derhjemme. Og dernæst gav barnet en tilbagemelding ... om det er godt eller mindre godt derhjemme. Igen: ærlighed.” (Andersen, et al., 2005) (295).*

Man skal altid prøve

- *"Sille: ... "Min pointe er, at man ikke bare skal opgive at komme videre med forældrene, selvom barnet måske ikke får den fedeste kontakt med dem ... man skal stadig prøve at forbedre samarbejdet og forbedre relationerne mellem dem. Prøve at hjælpe dem så godt man kan, i stedet for bare at opgive det og sige: "Nå, Silles mor er sådan, og Sille har det sådan. Nå, men så dropper vi bare at prøve at få dem til at fungere sammen." Jeg synes, at man kunne gøre noget og arbejde med det, så folk får det lidt nemmere... Jeg forestiller mig, at der var et fedt samarbejde mellem forældre og pædagoger, hvor man nedbryder den barriere, der ofte er mellem dem, den gensidige irritation og had. Væk med det. Og begynder at acceptere: jamen vi skal sgu samarbejde om det her. Og hjælper forældrene."* (Andersen,

Ida Schwartz 2011

ORGANISERING AF FORÆLDRESAMARBEJDE

At blive inviteret indenfor

- Anerkendelse som forældre
- Omsorg for børn gennem omsorg for deres forældre - god kontakt til forældre giver større frihed til børnene.
- Dårlige forældre eller forældre, der har det dårligt
- En case: Mikkels oplevelse af at pædagogerne vil hans mor.

Ankomst til døgninstitutionen

Indledende møder

- At føle sig velkommen
- Professionelle sige højt, hvad de ved
- At få hjælp til at samtale med børn og unge om grunden til anbringelsen
- At forældre oplever sig som vigtige personer og nødvendige i børn og unges liv
- Samarbejde om arbejdsdeling
- Udveksling af viden om børn og unges liv og hverdag

Læring gennem delt omsorgsvaretagelse

- Udvikle sig sammen med sine børn
- Samarbejde om at opdrage børn – hvad man kan sammen med andre er noget andet end det man kan alene
- Forældres deltagelse i fællesskaber med professionelle, andre forældre, børn og unge
- Opgavefordeling og konflikthåndtering

Fokus på familiens samlede liv

- Jens var en 42-årig familiefar til to børn, der i lange perioder kunne varetage omsorgen for sine børn, men i perioder fik hans alkoholmisbrug overtaget. Derfor boede børnene på fjorten og tolv år på Nærmiljøinstitutionen Korslække i Odense. På utallige møder med Jens fastholdt de involverede professionelle, at han ikke kunne få sine børn hjem, før han holdt op med at drikke. Ved hvert møde kunne alle involverede konstatere, at der ikke var sket nogen forandring. I erkendelse af at Jens nok ikke kunne forandre sit livsmønster udarbejdede Nærmiljøinstitutionen Korslække et forslag, hvor Jens og børnene - trods alkoholmisbruget - kunne være mere sammen. Planen indebar, at børnene kunne bo i deres hjem i de gode perioder. Hele familien spiste og hyggede sig sammen på døgninstitutionen en gang om ugen, hvor børnene også dagligt fik hjælp til lektielæsning. Aftalen indebar, at børnene boede hjemme sammen med far, når han havde det godt. Den ældste dreng på fjorten og hans far var gode til at fornemme, hvornår Jens ville falde i druk, og i disse perioder boede børnene på døgninstitutionen.

Skabe sammenhæng og kontinuitet i unges liv

- Døgninstitution kan fungere som neutral grund, hvor forældre og børn kan opretholde kontinuitet i kontakten
- En anbringelse kan betyde større stabilitet og sammenhæng i den unges kontakt til hele sin familie.
- Forældres og pædagogers samarbejde om omsorgen betyder meget for både børn og forældre

Forældre på mange måder

- Jonas var en ung fyr på 13 år, der selv tog kontakt til socialforvaltningen, fordi han ville hjemmefra på grund af moderens nedsatte psykiske funktionsevne og hendes misbrugsproblemer. Under opholdet på døgninstitutionen har Jonas bevaret en stabil kontakt til sin mor og moderen har besøgt ham både på hverdage og i weekender. Jonas og hans mor har fejret alle højtider og deres fødselsdage på institutionen. Jonas er siden flyttet på efterskole og betragter døgninstitutionen som sit hjem. Han opholder sig derfor her i weekenderne. Jonas' mor bor på institutionen i de weekender Jonas er hjemme. Hun indgår i hverdagslivet, og er sammen med både personale og børn. Jonas er sammen med kammerater, som andre unge og går derfor til og fra. På den måde kan han både leve et ungdomsliv og bevare kontakten til sin mor

En fleksibel støtte

- Differentierede ydelser
- Organisering af deltagelsesmuligheder i forhold til det forældre magter
- Varierende støtte i forhold til skift i livsforløb